

Notatki z XIX Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Zdrowie dzieci w środowisku przemysłowym, miejskim i wiejskim” w Legnicy w dniach 24–26 listopada 2016 roku

Zbigniew Rudkowski

Państwowa Wyższa Medyczna Szkoła Zawodowa w Opolu

Głównym organizatorem Konferencji była Fundacja na Rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego w Legnicy przy współudziale kilku uczelni i towarzystw naukowych, w kontynuacji odbytych w poprzednich latach 18 konferencji naukowych na pediatryczne tematy środowiskowe.

Obecna konferencja zgromadziła ponad 100 uczestników z wielu uczelni krajowych oraz 7 przedstawicielstw zagranicznych (Białoruś, Czechy, Litwa, Niemcy, Rosja, Ukraina, Światowa Organizacja Zdrowia), łącznie wygłoszono 38 doniesień ustnych i plakatowych.

Otwarcia konferencji dokonała **dr n. med. Halina Strugała-Stawikowa – Prezes Fundacji na Rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego w Legnicy**. Podkreśliła, że jest to 25 lecie założenia Fundacji, która powstała w grudniu 1991 roku. Założycielami fundatorówami były trzy osoby: dr Halina Strugała-Stawik, dr Krzysztof Stawik oraz pedagog Barbara Szandula.

W okresie tych 25 lat blisko 200 tys. dzieci z Zagłębia Miedziowego i z 20 miejscowości w kraju zbadano na obecność ołowiu w krwi, ponad 20 tys. dzieci o zbyt wysokim stężeniu ołowiu we krwi zostało leczonych w trakcie 44 specjalnych turnusów rehabilitacyjno-leczniczych, zrealizowano 42 programy zdrowotne i naukowe. Fundacja była jednym z dwóch ośrodków w Polsce, który podjął działania na rzecz realizacji Narodowego Programu Zdrowia na lata 1996–2005 w zakresie obniżenia o 50% częstości występowania podwyższonego stężenia ołowiu we krwi dzieci z dużych miast. Pod kierunkiem Rady Naukowej Fundacji opublikowano wiele oryginalnych prac w polskich czasopismach takich jak „Pediatryka Polska”, „Medycyna Środowiskowa-Environmental Medicine”, czy „Przegląd Lekarski”.

* * *

Wykład inauguracyjny pt. *Czy obciążenie ołowiem dzieci nadal jest problemem zdrowia środowiskowego* wygłosił Przewodniczący Rady Naukowej Fundacji **prof. dr hab. n. med. Zbigniew Rudkowski (PWMSzZ w Opolu)**. Przypomniał, że w 1991 roku

zgodnie z CDC zalecano, aby poziom ołowiu we krwi (PbB) u dziecka nie był wyższy niż 10 µg/dL, w 1995 roku zalecono zgłaszanie dzieci z poziomem większym niż 10 µg/dL do rejestru podobnie jak chorobę zakaźną, w maju 2012 przyjęto poziom PbB 5 µg/dL za dopuszczalny wzorzec w badaniach epidemiologicznych dzieci w wieku 1-5 lat, chociaż udowodniono, że nawet niższe obciążenie ołowiem jest szkodliwe dla poziomu inteligencji dziecka. We wszystkich krajach europejskich i USA w ostatnim dziesięcioleciu nastąpiło obniżenie PbB i obecnie średnia wynosi w Niemczech ok. 2 µg/dL, podobnie we Francji i Czechach. We Francji tylko u 2% dzieci stwierdzono PbB powyżej 5 µg/dL, a poziom 10 µg/dL zdarza się wyjątkowo. W Zagłębiu Miedziowym w 2012 roku poziom PbB wyniósł średnio 4,1 µg/dL, a odsetek dzieci z poziomem PbB powyżej 5 µg/dL wyniósł w Legnicy 10%, w Lubinie 9% i w Głogowie 20,8%. Jest to wskazaniem do dalszych badań przeglądowo-kontrolnych poziomu ołowiu we krwi dzieci obrazujących środowiskowe obciążenie ołowiem na terenie Zagłębia Miedziowego, wymagające dalszych działań profilaktycznych.

Prof. dr hab. n. med. Krystyna Pawlas, Prezes Polskiego Towarzystwa Medycyny Środowiskowej (WUM/IMPiZ) w wykładzie pt. *Zdrowie dziecka a jego środowisko* omówiła ogromne zanieczyszczenie środowiska w aspekcie globalnym i sytuację dzieci w wielu miejscach geograficznych, a także wynikające stąd nierówności ekonomiczne i społeczne.

Mgr Mieczysław Dumieński (Fundacja na rzecz Dzieci „Miasteczko Śląskie”), autor doniesienia *Wpływ narażenia środowiskowego na ołów na wyniki w nauce u dzieci w szkołach podstawowych na terenie aglomeracji górnośląskiej* uczył dzieci w szkole podstawowej w Miasteczku Śląskim, które w latach 80-tych stanowiło obszar szczególnego narażenia na ołów. Wtedy aż 1/3 dzieci tej szkoły miała bardziej niż poważne kłopoty w nauce. W większości ich edukacja realizowana była w klasach wyrów-

nawczych. W tym okresie nie zdawano sobie sprawy ze skutków neurotoksycznego oddziaływania ołowiu i ograniczenia potencjału intelektualnego, co dzieje się już w przedziale niskich stężeń Pb dopuszczalnych prawem oraz bezpiecznych dla osób dorosłych. Przed 24 laty Autor założył Fundację w Miasteczku Śląskim za wzorem Fundacji Legnickiej i nadal jest ona głównym ośrodkiem profilaktyczno-leczniczym w obciążeniu ołowiem na Górnym Śląsku.

W ramach projektu „Polska Kohorta Matka-Dziecko (REPRO_PL)” **prof. Wojciech Hanke i wsp. z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi** przedstawili kolejną pracę *Wpływ ekspozycji na ftalany, na przebieg i wynik ciąży oraz stan zdrowia i rozwój neurobehawioralny dzieci w pierwszych latach po urodzeniu*. Ocena narażenia na ftalany wykonana została na podstawie analizy stężenia 11 metabolitów (MEP, MiBP, MnBP, 3OH-MnBP, MBzP, MEHP, 5OH-MEHP, 5oxo-MEHP, OH-MiNP, oxo-MiNP, MnOP) w moczu pobranym od 150 kobiet w 3. trymestrze ciąży i moczu ich dzieci w wieku 24 miesięcy. Odnotowano istotną statystycznie zależność pomiędzy stężeniem ftalanu monoetylu a skróceniem czasu trwania ciąży. Wyniki uzyskane w ramach badania wskazują na negatywny wpływ ekspozycji na ftalany na długość czasu trwania ciąży oraz na stan zdrowia i rozwój psychoruchowy dzieci.

Dr hab. Kinga Polańska (IMP Łódź) omówiła wyniki własnych badań *Zanieczyszczenie powietrza a stan zdrowia i rozwój psychoruchowy dzieci – Polska Kohorta Matka-Dziecko (REPRO_PL)*. Zanieczyszczenie powietrza negatywnie wpływa na wymiary noworodka oraz przyczynia się do wzrostu ryzyka wystąpienia infekcji dróg oddechowych. Wraz ze wzrostem stężenia PM10 w drugim trymestrze ciąży zaobserwowano zmniejszenie długości dziecka w pierwszym roku życia.

Prof. Ludmiła Klimackaja (Krasnojarsk, Rosja) (praca pt. *Psychoemocjonalny stan pacjentów 60+ relokowanych z dalekiej Północ*), stwierdziła że osoby po sześćdziesiątym roku życia mają trudności emocjonalne po przesiedleniu, mimo lepszych warunków klimatycznych, niż na północy kraju.

Dr Jarosław Goldman z PWSZ im. Witelona w Legnicy (Interpretacja EKG u dzieci) omówił cechy elektrokardiogramu w zależności od wieku dziecka.

Prof. Sławomir Kasperczyk, dr Wojciech Pelc, dr Michał Dobrakowski, dr hab. Natalia Pawlas (ŚIUM Katowice/ Zabrze) przedstawili *Czynniki*

środowiskowe i socjologiczne a stężenie ołowiu we krwi dzieci z terenu województwa śląskiego po roku 1999. Badania prawie 5000 dzieci z Górnego Śląska wykazały, że do najważniejszych czynników zagrożenia należy niższe wykształcenie obu rodziców oraz związane z tym wykonywanie częściej przez nich pracy fizycznej. Niski status socjoekonomiczny, w tym bezrobocie, złe nawyki higieniczne, palenie papierosów w domu oraz dłuższe okresy przebywania dzieci w zanieczyszczonym środowisku w okolicy domu oraz wyższe stężenia ołowiu istotnie wpływają na pogorszenie wyników w nauce u dzieci. Do czynników ochronnych należy karmienie piersią oraz pobyt dzieci w okresie wakacji poza terenem skażonym.

Dr hab. Bożena Mroczek (PUM Szczecin) przedstawiła wykład *Wpływ stresorów środowiska społecznego na zdrowie dzieci*. Działanie różnego rodzaju stresorów może prowadzić do zaburzeń w stanie zdrowia i rozwoju chorób somatycznych i behawioralnych. Nasilenie codziennego stresu wiąże się z cierpieniem i typowymi objawami stresu środowiskowego, jak bóle i zawroty głowy, gardła czy kręgosłupa, rozdrażnienie, utrata koncentracji, zaburzenia snu, zmęczenie, lęk, zaburzenia depresyjne i samobójstwo. Przemoc wobec dziecka jest obecna we wszystkich jego środowiskach, przemoc rówieśnicza (zjawisko dręczenia szkolnego – bullying, cyberprzemoc) jest uznawana za najpoważniejszy czynnik ryzyka związany ze szkołą.

Dr hab. Joanna Jurewicz i wsp. (IMP Łódź) zbadali *Wpływ czynników środowiskowych na płodność mężczyzn*. Dokonano oceny wpływu narażenia na powszechnie występujące czynniki środowiskowe (ftalany, syntetyczne pyretroidy, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne). Wykazano negatywną zależność pomiędzy poziomem metabolitów syntetycznych pyretroidów w moczu a liczbą plemników (TDCCA), morfologią, parametrami ruchu (CASA) (DBCA, 3PBA) oraz stężeniem testosteronu (TDCCA) przy kontroli potencjalnych czynników zakłócających (wiek, czas abstynencji, palenie, choroby przebyte w przeszłości, spożycie alkoholu). Trwają dalsze badania.

Dr Lucyna Sochocka (PWMSzZ, Opole) – *Wpływ choroby przewlekłej na życie rodzeństwa dziecka chorego na przykładzie cukrzycy*. Badania wstępne udokumentowane statystycznie wykazały, że cukrzyca rozpoznana u brata/siostry wywarła zdecydowany wpływ na sposób odżywiania w rodzinie u 76% badanych, sposób wypełniania obowiązków

domowych u 52%, poczucie bezpieczeństwa u 54%, relacje z chorym bratem/chorą siostrą – 64%. Za wpływem na sposób spędzania czasu wolnego jak i na sposób wypełniania obowiązku szkolnego opowiedziało się zaledwie 20% badanych.

Dr Bartosz Balcerzak, mgr Dorota Fabiś, dr Marta Malinowska-Cieślik, dr Monika Ścibor (UJ-Coll. Med. Kraków) przedstawili referat pt.: *Wybrane czynniki indywidualne a zachowania matek dzieci z alergią na roztocze mające na celu prozdrowotne kształtowanie środowiska domowego*. Wybrane zachowania dotyczyły prozdrowotnego kształtowania środowiska domowego. Badanie przeprowadzono w trzech poradniach alergologicznych na terenie Krakowa i objęto nim 100 matek dzieci z rozpoznaną alergią na roztocze kurzu domowego. Częstość podejmowania zachowań prozdrowotnych wzrastała wraz z przekonaniem matek o tym, że dane zachowanie jest skuteczne. Analizy wskazały na brak związku tylko w przypadku trzech zachowań: korzystania z mebli o prostej konstrukcji, usunięcia z mieszkania dywanów, wykładzin, grubych zasłon i narzut oraz odkurzania materaca, na którym śpi dziecko.

Dr Paweł Połuszny (AWF Wrocław) badał *Aktywność i sprawność fizyczna oraz skład ciała dzieci wiejskich z terenów przemysłowych*. Autor przedstawił wyniki badań 488 dzieci, w tym 261 dziewcząt i 227 chłopców. Wykorzystano ankietę zawierającą pytania dotyczące aktywności fizycznej oraz czasu poświęconego na oglądanie telewizji i pracę z komputerem. Około 50% chłopców i 30% dziewcząt podejmowała intensywne ćwiczenia przez więcej niż godzinę tygodniowo. Czas poświęcany przez dzieci na aktywność fizyczną wykazuje niewielki, lecz istotny statystycznie, dodatni związek z podstawowymi cechami somatycznymi, tj. masą i wysokością ciała oraz wskaźnikiem masy ciała.

Dr Joanna Ratajczak (PUM Szczecin), przedstawiła *Wsparcie zewnętrzne systemu rodzinnego, problemy zdrowotne dziecka. Opis przypadku*. Przedstawiono sytuację pacjenta, który dzięki wsparciu terapeutycznemu i psychoedukacji rodziców powrócił do pełni sił zdrowotnych.

Dr Andrzej Szpakow, Aleh Ahiyevets, Yuliya Sidarenka (WSM Białystok i Białoruski Uniwersytet Medyczny, Mińsk/Grodno, Białoruś) przedstawili referat pt. *Współpraca transgraniczna w badaniach epidemiologicznych astmy i alergii u dzieci (działania wirtualnych grup badawczych)*. Wykazano niską częstość

występowania astmy oskrzelowej u respondentów z Grodna (Białoruś). Jedynie 1,4% i 2,1% rodziców badanych dzieci potwierdziło zdiagnozowanie choroby przez lekarza. Rozpoznanie astmy u dzieci w Białymstoku w wieku 6-7 lat potwierdziło 1,9% rodziców, natomiast u 13-14-latków – 4% (są to najniższe wyniki w skali całej Polski). Odsetek młodych dorosłych z potwierdzoną przez lekarza astmą oskrzelową wynosił 2,4% badanych młodych dorosłych w Grodnie i 4,1% w Białymstoku ($p < 0,05$).

Mgr Agata Kawalec, prof. Krystyna Pawlas (Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu), praca pt. *Środowisko miejskie i wiejskie a urazy u dzieci ze szczególnym uwzględnieniem oparzeń*. W grupie 231 dzieci urazy głowy w 80% zdarzały się w mieście. Pacjenci hospitalizowani z powodu złamania kończyn w większości pochodzili ze wsi (53,33%). Spośród badanych oparzonych 56,5% pochodziło z miast, 43,5% ze wsi. W badanej grupie było istotnie ($p < 0,05$) więcej chłopców niż dziewczynek. Średnia wieku oparzonych wynosiła 2,7 lat. Środowisko wpływa na rodzaj urazu u dzieci.

Dr Matthias Otto, prof. Karl Ernst von Mühlendahl (Deutsche Paediatrische Gesellschaft, Osnabrück, Niemcy) praca pt. *On the Glyphosate controversy*. Ten środek chwastobójczy (RoundUp®) jest herbicydem zaliczanym do karcynogenów – co do jego szkodliwości nie ma zgodności poglądów. Potrzebne są dalsze badania toksykologiczne, ale także ostrożność przy stosowaniu domowym, szczególnie przez dzieci.

Mgr Wiesław Zielonka (PWSzZ, Legnica) praca pt. *Dom pełen niebezpieczeństw*. W wykładzie wymienił częste przyczyny wypadków domowych u dzieci np. zadławienie lub zachłyśnięcie. Praktycznie każdy rodzic przez to przeszedł lub przejdzie, bo niestety nie da się tego uniknąć, bez względu czy jest to płyn w górnych drogach oddechowych powodujący zachłyśnięcie czy jakiegokolwiek ciało obce. Śliska podłoga po pastowaniu, niezabezpieczone schody, to przyczyny upadków dzieci, doznania wielu poważnych urazów i ran. Szacuje się, że uraz głowy jest najczęstszą przyczyną śmierci dzieci od 2. do 5. roku życia. Umiejętność unieruchomienia złamania czy zatamowania krwotoku to jedno z podstawowych działań ratunkowych, które powinni znać wszyscy.

Dr D. Jarońska, E. Paunovic, I. Zastenskaya (Biuro Regionalne WHO Europe, Kopenhaga) *Children's environmental health – the perspective of*

WHO Regional Office for Europe. Rokrocznie 26% przypadków śmierci dzieci w wieku poniżej 5 lat zdarza się z przyczyn środowiskowych, możliwych do uniknięcia, jak np. narażenie na zatrucie chemiczne substancjami ulegającymi bioakumulacji jak np. rtęć, lub POP (przetrwałymi organicznymi substancjami) włączając w to EDC (endokrynowe dysruptory chemiczne), także zanieczyszczenie powietrza. Czwarta Konferencja Ministerialna „Środowisko i Zdrowie” w Budapeszcie w 2004 roku uznała znaczenie środowiska dla zdrowia w aspekcie zdrowia publicznego i zaowocowała w przyjęciu planu „Children’s Environment and Health Action Plan for Europe (CEHAPE)”. Kontynuacją była V Ministerialna Konferencja w Parmie w 2010 roku i przyjęcie deklaracji „The Parma Declaration on Environment and Health”. Zgodnie z deklaracjami Biuro Regionalne WHO Europe działa w celu zredukowania środowiskowej ekspozycji na czynniki ryzyka zdrowotnego dzieci uważając to za inwestycję w zdrowie przyszłej generacji.

Dr Stefan Boese-O Reilly (Pediatric Environmental Epidemiology, University Hospital Munich Institute and Outpatient Clinic for Occupational, Social and Environmental Medicine, WHO Collaborating Centre for Occupational Health): *Lead intoxicated children – examples from Africa.* W wykładzie bogato ilustrowanym przezroczami z kilku krajów pozaeuropejskich przedstawił sytuację zdrowotną i zatrucie ołowiem dzieci z regionów kopalnictwa złota. Bardzo wysoki poziom PbB nie jest leczony ani nie znajduje rozwiązania przez lokalne władze.

Dr hab. Danuta Umiastowska (Pomorski Uniwersytet w Szczecinie): *Aktywność fizyczna podejmowana przez dzieci z zachodniopomorskich szkół podstawowych oraz ich nawyki żywieniowe jako czynniki warunkujące zdrowie.* W realizowanych badaniach podjęto próbę znalezienia zależności między wielkością aglomeracji zamieszkiwanej przez dzieci ze szkół podstawowych a podejmowaniem przez nie aktywności fizycznej. Badaniom poddano uczniów z trzech środowisk województwa zachodniopomorskiego – z dużych miast, z małych miast oraz ze wsi. Wyniki są fragmentem danych zebranych przy realizacji programu badawczego „Styl życia dzieci i młodzieży a poziom ich sprawności fizycznej, wydolności i rozwoju somatycznego” (nr NN 404 260335).

Mgr Ing., Ph. D. Jana Juříková (Katedra Sportovních Studií, Masarykova Univerzita Brno,

Czech Republic): *Do elementary school pupils in Brno have healthy diet? 55.5% uczniów je codziennie śniadanie, 10% nie je nigdy, drugie śniadanie je w szkole 64% dzieci, przygotowane w szkolnym sklepiku 2,5%, nigdy nie je drugiego śniadania w szkole 4,8%. Obiad zjada codziennie 75,5% uczniów w szkole, w domu 18,3%, z kolei 4,8% uczniów je podwieczerek codziennie, a 13,2% nie je go nigdy. Zwyczaje żywieniowe nasuwają wniosek, że są dalekie od normy i trzeba pouczać zarówno uczniów jak i rodziców.*

Dr Aleksander Szpakow, Skaiste Laskiene, Mikołaj Tomulewicz (Państwowy Uniwersytet w Grodnie-Białoruś, Litewski Uniwersytet Nauk o Zdrowiu, Kowno, Litwa, WSM w Białymstoku, Polska): *Stosowanie substancji psychoaktywnych wśród studentów – sportowców na Białorusi, Litwie i w Polsce. Badania przy pomocy LimeSurvey.* W grupie studentów-sportowców z Kowna wystąpił wzrost spożycia mocnego alkoholu i spadek preferencji piwa. W ciągu ostatniego miesiąca 66% respondentów zadeklarowało jednorazowe lub wielokrotne spożywanie napojów alkoholowych (w 38,7% przypadków piwo i 27,4% – mocne napoje). Respondenci w Białymstoku wyróżniali się ryzykownym zachowaniem odnośnie używania napojów alkoholowych. 30% studentów z Białegostoku oraz 24,4% z Kowna są grupą ryzykownych zachowań odnośnie palenia tytoniu, u studentów z Grodna grupa ryzyka była znacznie mniejsza (18,6%). Przynależność do grupy „idealnej” stwierdzono u 37,7% respondentów z Grodna, wobec 30,9% z Białegostoku i 29,6% z Kowna. Wśród wszystkich respondentów do konsumpcji narkotyków przyznało się mniej niż 10% badanych (w Grodnie – 4,4%, w Białymstoku – 13,4%, w Kownie – 6,7%).

Prof. Alicja Chybicka (czł. Sejmowej Komisji Zdrowia, Uniwersytecki Szpital Kliniczny, Klinika Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej, Wrocław): *Potencjał medycznych konopii w leczeniu dzieci.* Autorka przedstawiła obszerny i wszechstronny wykład na temat zastosowania marihuany medycznej biorąc pod uwagę korzystne działanie preparatu u dzieci z chorobami onkologicznymi jak i neurologicznymi, w oparciu o literaturę przedmiotu. Omówiła także negatywne działanie preparatu prowadzące do uzależnienia szczególnie w niekontrolowanym stosowaniu pozaszpitalnym lub poza wskazaniami. Nie wygłosiła swojej ostatecznej opinii co do oficjalnego zaaprobowania tego leku, nad którym trwają dyskusje na szczeblu

ministerialnym, odniesiono jednak wrażenie, że przychyliła się do ustalenia zaleceń umożliwiających legalne stosowanie tego leku u dzieci.

Dr Monika Ścibor, mgr Nikodem Targosz, dr Bartosz Balcerzak (Collegium Medicum UJ, Kraków): *Narażenie mieszkańców Krakowa na pył zawieszony o frakcji PM10: wewnątrz i na zewnątrz pomieszczeń.* Badanie z wykorzystaniem mobilnych aparatów SidePak AM510 dostarcza informacji o faktycznym narażeniu na PM10 i stanowi cenne uzupełnienie informacji o jakości powietrza w naszym najbliższym otoczeniu. Wzrostowi stężenia PM10 na zewnątrz pomieszczeń towarzyszy wzrost PM10 wewnątrz pomieszczeń. Mieszkańcy Krakowa są narażeni na wysokie stężenia PM10 i to nie tylko na zewnątrz pomieszczeń.

Dr hab. Jarosław Domaradzki, prof. Zofia Ignasiak, prof. Teresa Sławińska-Ochla, dr Katarzyna Kochan-Jacheć (AWF Wrocław): *Trend sekularny wieku menarcho wiejskich i miejskich dziewcząt z rodzin pełnych i niepełnych.* Wiek menarcho uważany jest za jeden z mierników kondycji biologicznej i czuły wskaźnik zmian w warunkach bytowych społeczeństwa. Wyniki badań potwierdzają trwanie akceleracji dojrzewania płciowego dziewcząt z LGOM, niezależnie od miejsca zamieszkania; porównanie międzyśrodowiskowe wskazuje na szybsze dojrzewanie dziewcząt w ciągu dekady 2000–2010. Korzystniejsze warunki do szybszego dojrzewania zapewnia rodzina pełna. Rola analizowanych zmiennych środowiskowych w kształtowaniu tempa dojrzewania wzrosła w ciągu dziesięciolecia, silniej oddziałuje wielkość siedliska zamieszkania aniżeli typ rodziny. Analizowane czynniki oddziałują addytywnie, czego konsekwencją są dwukrotnie większe szanse wcześniejszej menarcho u dziewcząt z rodzin pełnych mieszkających w mieście.

* * *

W sesji plakatowej przedstawiono 8 prac, głównie z zakresu aukuologii, które omówiono w zespółach:

1. **Kamila Czajka, AWF, Wrocław:**
Ocena częstości występowania zaburzeń masy ciała 7-letnich dzieci z różnych środowisk
2. **Jarosław Fugiel, AWF, Wrocław:**
Koordynacyjne zdolności motoryczne dzieci wiejskich z Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego
3. **Małgorzata Kołodziej, AWF, Wrocław:**
Ocena wybranych zachowań zdrowotnych u dzieci z terenów przemysłowych
4. **Katarzyna Kochan-Jacheć, AWF, Wrocław:**
Ocena wybranych parametrów postawy ciała w świetle czynnika urbanizacyjnego
5. **Oleksandr Buriak, Higher State Educational Institute Czerniwci, Ukraine:**
Factors of risk of fetal hypoxia and asphyxia in newborns from mothers who live in urban areas and indicators of exhaled air condensate in newborns with respiratory disorders
6. **Anna Król, Adrianna Potocka, Małgorzata Waszkowska, Aleksandra Jacukowicz, Jolanta Gromadzińska, Wojciech Wąsowicz, Joanna Jerzyńska, Halina Strugała-Stawik, Włodzimierz Stelmach, Iwona Stelmach, Wojciech Hanke, Kinga Polańska, IMP, Łódź:**
Polska-Kohorta Matka-Dziecko-badanie dzieci w wieku wczesnoszkolnym
7. **Anna Król, Jolanta Gromadzińska, Renata Brodzka, Wojciech Wąsowicz, Wojciech Hanke, Kinga Polańska, IMP, Łódź:**
Stężenie selenu w czasie ciąży a rozwój psychoruchowy dzieci
8. **Marta Boroń, Aneta Filipiak, Sławomir Kasperczyk, Beata Maksym, Palenga Korneliusz, Natalia Pawlas – IMPiZS, Sosnowiec ŚUM Katowice:**
Stężenie ołowiu we krwi u dzieci z powiatów województwa śląskiego po roku 1999.

W części organizacyjnej Konferencji wybrano **prof. Zofię Ignasiak** na Przewodniczącą Rady Naukowej Fundacji. Treść wniosków prac konferencyjnych wyznacza program działań Fundacji w następnym kilkuletnim okresie.